УЧЕБНА ПРОГРАМА

Код:	**91-316-44**	Дисциплина:	**Методология на икономическите експертизи**
Ниво:	7. Магистър	ECTS кредити:	**7,5**

Обучаващо звено: Катедра „Обществен ред и сигурност”

Анотация на учебната дисциплина

Според общата теория на съдебните експертизи икономическите експертизи се разграничават на множество отделни видове. Предмет на обучение в магистърската програма по Съдебни експертизи са финансово-икономическите, съдебно-счетоводните, оценителните, стоковите експертизи и експертизите по инвестиционни оценки. Икономическите експертизи се основават на общата икономическа теория. За изграждането на икономическата теория основни средства са икономическата логика, научната абстракция, икономическия анализ, прилагат се математически и статистически методи, определено приложение намират индукцията, дедукцията и икономическият експеримент. Това е и инструментариума при извършването на икономически експертизи, които решават предимно диагностични и аналитични задачи. Спецификата на всеки отделен вид икономически експертизи се определя от нейния предмет, обект и методи на изследване. Теоретичните знания се задълбочават чрез практикуми за всеки вид икономически експертизи.

Компетентности като очаквани резултати от обучението

Знания: Лекционният курс има за цел студентите да придобият задълбочени знания по теоретичните въпроси свързани с общите и частни методики при извършването на финансово-икономическите, съдебно-счетоводните, оценителните, стоковите експертизи и експертизи по инвестиционни оценки.

Умения: В процеса на обучението е предвидено и придобиване на умения за разграничаване и добро познаване на спецификата на предмета, обектите и методите на изследване при отделните видове икономически експертизи.

Отношения и нагласи: Възможност да комуникират със специалисти и неспециалисти по теоретични и практически проблеми на отделните видове икономически експертизи.

Методи за обучение и връзки с други дисциплини

Методи на обучение: Лекции

Предварителни изисквания: Студентите трябва да придобили знания по Обща теория на съдебните експертизи, Криминалистика, Наказателноправна характеристика на престъплението, Структура и основни принципи на наказателния процес и др.

Осигурявани дисциплини: Дисциплината е основа за изучаването на практикумите по отделните видове икономически експертизи.

Проверка на знанията и уменията

Крайно оценяване: Изпит

Методи и форми на оценяване:	Тест и задача за самостоятелна работа.
Критерии за оценяване:	Оценката е двукомпонентна. - Тест от около 20 въпроса. Въпросите са затворени и отворени. На едни въпрос може да има повече от един отговор. Въпросите получават максимален брой точки и с различна тежест. Тежестта варира от 2 до 6 точки според трудността на въпросите. При частично верен отговор на даден въпрос проверяващият преподавател по преценка поставя по-малко точки от максимално възможните по този въпрос. За целите на оценяването сборът от точките на решен тест се изчислява в процент спрямо максималния брой точки на теста. Оценките са както следва: за решен тест 50 % - 55 % - среден 3; 56 % - 65 % добър 4; 66 % - 80 % - много добър 5; 80 – 100 % - отличен 6. - Задача за самостоятелна работа. Оценяването на решенията на задачата е по реда на оценяване на теста.
Компоненти и тяхната тежест в крайната оценка:	Тежестта на теста и задачата в общата оценка на изпита е еднаква.

Учебни материали и ресурси за самоподготовка

Основна литература:

1. Кунчев, Й., Цанков, П., авторски колектив, Съдебни експертизи (Обща и особена част), С., 2023 г.
2. Кунчев, Й., Цанков, П., авторски колектив, Съдебни експертизи (Особена част). С., Ромина, 2004 г.
3. Грозева, Н. Ръководство по анализ на финансовите отчети, УИ, Варна, 2017.
4. Захариев, А. Финансов анализ, АИ "Ценов", Свищов, 2022.
5. Вос, Б. Корпоративен анализ, София, Класика и стил ООД, 2001.
6. Душанов, И., Съдебно-счетоводни експертизи, 2010 г.
7. Дочев, М. Съдебно-счетоводни експертизи, „Фабер", В. Търново, 2009 г.
8. Душанов, И. И П. Цанков, Съдебно-счетоводни експертизи, Варна, Ромина, 2008г.
9. Славов, Здр., Брусева М., Анализ на риска при вземане на финансови решения, Варна, 2011
10. Петранов, Ст., Васил Караиванов, Ръководство по инвестиции, изд "Класика и Стил", 2011

Допълнителна литература:

1. Бъфет, М., Дейвид Кларк, Уорън Бъфет и анализът на финансови отчети, изд. 'Изток – Запад', 2011
2. Брусева М., Управление на риска, Варна, 2010.
3. Менгов, Г., Вземане на решения при риск и неопределеност, Жанет - 45, 2007
4. ПОМАГАЛО за експерт-оценители на земеделски земи, подобренията и трайните насаждения : [Учебно помагало]. –София:Оценки & партньорство, 2007
5. ПОМАГАЛО за експерт-оценители на надвижими имоти и сгради - паметници на културата. Стандарти, методи и подходи за оценка : [Учебно помагало]. – София : Оценки & партньорство, 2007
6. Кунчев, Й., Ръководство за разследване. 500 въпроси и отговори. „Албатрос", 2008 г.
7. Кунчев, Й., Полицейско разследване: тактика и методика. Практическо ръководство за дознателя, С., 2003 г.

Речник (ключови думи)

Икономически експертизи, финансово-икономически експертизи, съдебно-счетоводни експертизи, оценителни експертизи, стокови експертизи, експертизи по инвестиционни оценки.

Съдържание на учебната дисциплина по тематични единици за редовна / задочна форма на обучение

№	Тема	Основни въпроси	Лекции	Сем. упр.	Пр. зан.	Извън аудит.	Осигуряване
1	Организация на финансово-икономическата експертиза в Република България	Поява и развитие на финансово-икономическата експертиза в Република България. Функции и задачи на службите за финансово-икономически експертизи Изисквания към експерта-вещо лице по финансово-икономически експертизи .Отговорност и компетенции на експерта-вещо лице по финансово-икономически експертизи	2			4	Кабинети по Криминалистика
2	Същност, предмет, метод и задачи на финансово-икономическата експертиза	Същност на финансово-икономическата експертиза Предмет на финансово-икономическата експертиза. Метод на финансово-икономическата експертиза. Методика на изследването на вещото лице. Задачи на финансово-икономическата експертиза	3			6	Кабинети по Криминалистика
4	Видове финансово-икономическата експертизи в Република България и техните отличителни черти и особености	Видове финансово-икономическата експертизи според органа, който е изискал назначаването на вещо лице Финансово-икономически експертизи за нуждите на предварителното производство. Финансово-икономически изискани от съда по наказателни дела. Финансово-икономически назначени по граждански дела Финансово-икономически експертизи с повече от едно вещо лице. Финансово-икономическата експертиза, свързана с експертиза на вещи лица от друга специалност	2			4	Кабинети по Криминалистика
5	Тактика и стратегия на изследване на документите и другите материали в процеса на извършване на финансово-икономическата експертиза	Тактика и стратегия на изследване на документите и другите материали. Връзки и зависимости на работата на вещото лице със заключенията на извършени за целта експертизи: техническа, химическа, почеркова (графическа), трасологическа и др. Връзки и зависимости на работата на вещото лице и показанията на подследствения, обвиняемия и свидетелите в предварителното производство и в съдебния процес. Особености при изследване документите на някои дела. Възможности и ред за изискване на информация от институции. Възможности и ред за изискване на информация от свързани лица и контрагенти. Сравнителни методи за потвърждаване истинността на информацията и начини за отразяването ѝ в експертизата	2			4	Кабинети по Криминалистика

6	Същност, съдържание и ред за съставяне на заключението на вещото лице за извършената от него експертиза, представяне и одобряване на заключението	Същност на заключението и неговото процесуално предназначение Съдържание, структура и основни изисквания при съставяне на заключението за извършената финансово-икономическата експертиза. Основни изисквания при съставяне заключението Нормативна основа и ред за определяне възнаграждението на вещото лице за извършената от него експертиза	2			4	Кабинети по Криминалистика
7	Технология на финансово-икономическата експертиза	Приложение на методите на финансовия анализ за целите на изготвяне на финансово-икономическа експертиза Методика за финансово-икономическа експертиза на финансови активи под формата на акции и облигации. Методика за финансово-икономическа експертиза на ликвидността и рентабилността на фирмата. Методика за финансово-икономическа експертиза на парични потоци	2			4	Кабинети по Криминалистика
8	Организация на съдебно-счетоводната експертиза в Република България	Поява и развитие на съдебно-счетоводната експертиза в Република България. Функции и задачи на службите за съдебно-счетоводни и финансово-икономически експертизи Изисквания към експерта-вещо лице по съдебно-счетоводни експертизи. Отговорност и компетенции на експерта-вещо лице по съдебно-счетоводни експертизи	2			4	Кабинети по Криминалистика
9	Същност, предмет, метод и задачи на съдебно-счетоводната експертиза	Същност на съдебно-счетоводната експертиза. Предмет на съдебно-счетоводната експертиза Метод на съдебно-счетоводната експертиза. Методика на изследването на експерта Задачи на съдебно-счетоводната експертиза. Общи черти и различия между съдебно-счетоводната експертиза и документалната финансова ревизия. Дейност на съдебно-счетоводната експертиза, свързана със съставени актове за начет	2			4	Кабинети по Криминалистика
10	Видове съдебно-счетоводни експертизи в Република България и техните отличителни черти и особености	Видове съдебно-счетоводни експертизи според органа, който е изискал назначаването на вещо лице Съдебно-счетоводни експертизи за нуждите на предварителното производство. Съдебно-счетоводни експертизи изискани от съда по наказателни дела. Съдебно-счетоводни експертизи назначени по граждански дела Съдебно-счетоводни експертизи с повече от едно вещо лице. Съдебно-счетоводна експертиза, свързана с експертиза на вещи лица от друга специалност	2			4	Кабинети по Криминалистика
11	Тактика и стратегия на изследване на документите, записванията, счетоводните регистри и другите отчетни материали в процеса на извършване на съдебно-счетоводната експертиза	Тактика и стратегия на изследване на документите, записванията, счетоводните регистри и другите материали Връзки и зависимости на работата на вещото лице със заключенията на извършени за целта експертизи: техническа, химическа, почеркова (графическа), трасологическа и др.. Връзки и зависимости на работата на	2			4	Кабинети по Криминалистика

		вещото лице и показанията на подследствения, обвиняемия и свидетелите в предварителното производство и в съдебния процес. Особености при изследване документите на някои дел. Възможности и ред за изискване на информация от институции. Възможности и ред за изискване на информация от свързани лица и контрагенти Сравнителни методи за потвърждаване истинността на информацията и начини за отразяването ѝ в експертизата					
12	Същност, съдържание и ред за съставяне на заключението на вещото лице за извършената от него експертиза, представяне и одобряване на заключението	Същност на заключението и неговото процесуално предназначение. Съдържание, структура и основни изисквания при съставяне на заключението за извършената съдебно-счетоводна експертиза. Представяни и одобряване на заключението от службата за съдебно-счетоводни експертизи. Основни изисквания при съставяне заключението на вещото лице. Нормативна основа и ред за определяне възнаграждението на вещото лице за извършената от него експертиза	2			4	Кабинети по Криминалистика
13	Технология на съдебно-счетоводната експертиза	Технология на съдебно-счетоводната експертиза при отчитане на касовите операции. Технология на съдебно-счетоводната експертиза върху взаимоотношенията с подотчетните лица Технология на съдебно-счетоводната експертиза върху банковите операции Технология на съдебно-счетоводната експертиза при изследване на операциите с дълготрайните активи Технология на съдебно-счетоводната експертиза върху операциите с материалните запаси. Компоненти и характеристики на финансовите отчети. Способи за обследването им за целите на експертизата.	2			4	Кабинети по Криминалистика
14	Понятие за оценителната експертиза.	Понятие за оценителната експертиза. Назначаване на оценителна експертиза в наказателния, гражданския и административния процес. Нормативни източници.	2			4	Кабинети по Криминалистика
15	Обекти на оценителната експертизата. Предмет на оценителната експертизата.	Обекти на оценителната експертизата. Предмет на оценителната експертизата	2			4	Кабинети по Криминалистика
16	Етапи на провеждане на независима оценителна експертиза	Етапи на провеждане на независима оценителна експертиза	2			4	Кабинети по Криминалистика
17	Финансова отчетност – основа за оценяването. Подходи към оценяването.	Финансова отчетност – основа за оценяването. Подходи към оценяването	2			4	Кабинети по Криминалистика
18	Видове оценки	Видове оценки	2			4	Кабинети по Криминалистика
19	Често използвани на практика методики за оценителна експертиза	Методика за оценка на недвижима собственост Методика за оценка на движима собственост Методика за оценка на финансови активи Методика за определяне на стойността на годни остатъци от унищожено транспортно средство	2			4	Кабинети по Криминалистика

		Методика за калкулация на себестойността на готово ювелирно изделие (бижу). Методи за определяне на митническа стойност Методически указания за оценка и компенсация от вреда/и нанесени на околната среда вследствие на екологични правонарушения Методически указания за оценка на пазарната стойност на интелектуална собственост					
20	Финансова отчетност – основа за оценяването. Подходи към оценяването.	Финансова отчетност – основа за оценяването. Подходи към оценяването.	2			4	Кабинети по Криминалистика
21	Начални сведения за оценката. Необходимост от оценка.	Начални сведения за оценката. Необходимост от оценка.	2			4	Кабинети по Криминалистика
22	Оценка на бизнеса (предприятието).	Оценка на бизнеса (предприятието).	2			4	Кабинети по Криминалистика
23	Инвестиционна дейност.	Инвестиционна дейност.	2			4	Кабинети по Криминалистика
24	Инвестиционен проект. Определение. Характеристики.	Инвестиционен проект. Определение. Характеристики.	2			4	Кабинети по Криминалистика
25	Бизнес план на инвестиционен проект.	Бизнес план на инвестиционен проект.	2			4	Кабинети по Криминалистика
26	Риск. Видове риск.	Риск. Видове риск.	2			4	Кабинети по Криминалистика
27	Методи за оценка на рисковете.	Методи за оценка на рисковете.	2			4	Кабинети по Криминалистика
28	Икономическа оценка на финансовите инвестиции.	Икономическа оценка на финансовите инвестиции.	2			4	Кабинети по Криминалистика
29	Съдебна експертиза на инвестиционния проект.	Съдебна експертиза на инвестиционния проект.	2			4	Кабинети по Криминалистика
30	Методика за оценка на инвестиционни проекти.	Методика за оценка на инвестиционни проекти.	2			4	Кабинети по Криминалистика
31	Информационни системи прилагани при експертизата на инвестиционни оценки.	Информационни системи прилагани при експертизата на инвестиционни оценки.	2			4	Кабинети по Криминалистика
32	Организация на съдебно-стоковата експертиза в Република България	1.1. Поява и развитие на съдебно-стоковата експертиза в Република България 1.2. Изисквания към вещото лице по съдебно-стоковата експертиза. 1.3. Отговорност и компетенции на вещото лице.	2			4	Кабинети по Криминалистика
33	Същност, предмет, метод и задачи на съдебно-стоковата експертиза	2.1. Същност на съдебно-стоковата експертиза експертиза 2.2. Предмет на съдебно-стоковата експертиза експертиза 2.4. Методика на изследването на вещото лице 2.5. Задачи на съдебно-стоковата експертиза	2			4	Кабинети по Криминалистика

34	Видове съдебно-стокови експертизи експертизи в Република България и техните отличителни черти и особености	3.1. Видове съдебно-стоковата експертиза според обектите – промишлени и непромишлени стоки 3.1.1. Съдебно-стоковата експертиза за нуждите на досъдебното производство 3.1.2. Съдебно-стоковата експертиза от съда по наказателни дела 3.1.3. Съдебно-стоковата експертиза назначени по граждански дела 3.2. Съдебно-стоковата експертиза експертизи с повече от едно вещо лице 3.3. Съдебно-стоковата експертиза, свързана с експертиза на вещи лица от друга специалност	2			4	Кабинети по Криминалистика
35	Тактика и стратегия на изследване на документите и другите материали в процеса на извършване на съдебно-стоковата експертиза	4.1. Тактика и стратегия на изследване на документите и другите материали 4.2. Връзки и зависимости на работата на вещото лице със заключенията на извършени за целта експертизи: техническа, химическа, почеркова (графическа), трасологическа и др. 4.3. Връзки и зависимости на работата на вещото лице и показанията на подследствения, обвиняемия и свидетелите в предварителното производство и в съдебния процес. 4.4. Особености при изследване документите на някои дела 4.5. Възможности и ред за изискване на информация от институции 4.6. Възможности и ред за изискване на информация от свързани лица и контрагенти 4.7. Сравнителни методи за потвърждаване истинността на информацията и начини за отразяването ѝ в експертизата	2			4	Кабинети по Криминалистика
36	Същност, съдържание и ред за съставяне на заключението на вещото лице за извършената от него експертиза, представяне и одобряване на заключението	5.1. Същност на заключението и неговото процесуално предназначение 5.2. Съдържание, структура и основни изисквания при съставяне на заключението за извършената съдебно-стоковата експертиза. 5.4. Основни изисквания при съставяне заключението 5.5. Нормативна основа и ред за определяне възнаграждението на вещото лице за извършената от него експертиза	2			4	Кабинети по Криминалистика
37	Технология на съдебно-стоковата експертиза	6.1. Методика за съдебно-стоковата експертиза на промишлени стоки 6.2. Методика за съдебно-стоковата експертиза на непромишлени стоки промишлени стоки 6.3. Методика за съдебно-стоковата експертиза на хранително-вкусови стоки 6.4. Експертиза за идентификация и проследимост на промишлените стоки. 6.6. Експертиза на парфюмерийни и козметични стоки.	2			4	Кабинети по Криминалистика
	Общо часове		**75**			**150**	

Разработил програмата: доц. д-р Николина Невинова Грозева

Учебната програма е приета от КС на катедра “Обществен ред и сигурност” с протокол № 2 /17.09.2024 г.
Учебната програма е утвърдена от Факултетния съвет на Юридически факултет с протокол № 2/19.09.2024 г. и заповед №24/20.09.2024 г. на декана на факултета.